

ΧΡΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ: ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Ζωή Γαβριηλίδου

Τ.Ε.Ε.Π.Η – ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

Abstract

Learning strategy use by children having Greek as a second language was examined in this research. The sample consisted of 35 fourth, fifth and sixth class pupils of the 1st Primary School of Polichni. The results showed that children used more metacognitive strategies, then cognitive and finally socio-affective strategies. Older children use more often strategies when learning a second language than younger ones. Boys declared that they use more often strategies than girls. Finally, pupils with better performance in class (having mark A) used more often strategies than pupils with marks B and C.

Key-words

στρατηγικές εκμάθησης, επικοινωνιακές στρατηγικές, μεταγνωστικές στρατηγικές, γνωστικές στρατηγικές, κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές.

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, οι έρευνες στο πεδίο της διδακτικής γλωσσών, επηρεασμένες σε μεγάλο βαθμό από την επικράτηση τόσο της επικοινωνιακής μεθόδου που αναζητά νέα μοντέλα διδακτικής όσο και των εμπειρικών ευρημάτων της γνωστικής ψυχολογίας, στρέφονται ολοένα και περισσότερο γύρω από τη μελέτη της χρήσης *στρατηγικών εκμάθησης δεύτερης/ξένης γλώσσας* (learning strategies, strategies d'apprentissage) και *επικοινωνιακών στρατηγικών* (communication strategies) (Rubin 1975, Stern 1975, O' Malley & Chamot 1990, Cohen 1998). Με τον όρο στρατηγικές εκμάθησης αναφέρονται στη βιβλιογραφία οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από άτομα που μαθαίνουν μια δεύτερη ή ξένη γλώσσα προκειμένου να αποκτήσουν και να ενσωματώσουν τη γλώσσα-στόχο, ενώ ο όρος επικοινωνιακές στρατηγικές περιγράφει τις στρατηγικές στις οποίες καταφεύγουν τα άτομα αυτά προκειμένου να επαναχρησιμοποιήσουν τη γλώσσα-στόχο με αποτελεσματικό τρόπο. Μέσα από τέτοιου είδους μελέτες επιχειρείται να αναδειχτεί με εμπειρικό τρόπο ο - για πολύ καιρό παραμελημένος -ρόλος του υποκειμένου που μαθαίνει μια δεύτερη/ ξένη γλώσσα καθώς και η επίδραση γνωστικών και συναισθηματικών παραγόντων που επηρεάζουν τη διαδικασία εκμάθησης. Πιο συγκεκριμένα, επιχειρείται να διερευνηθεί το *προφίλ* του ατόμου που μαθαίνει με 'αποτελεσματικό' τρόπο μια δεύτερη/ ξένη γλώσσα, δηλαδή οι μέθοδοι και οι τακτικές στις οποίες προσφεύγει κατά την εκμάθηση αυτός που συμβατικά αποκαλείται 'καλός μαθητής', προκειμένου να δημιουργηθούν παιδαγωγικά εργαλεία και μέθοδοι που θα βοηθήσουν τους λεγόμενους 'αδύναμους' μαθητές να γίνουν αποτελεσματικότεροι (Oxford 1990, Wenden 1991). Ευρύτερος στόχος είναι «οι μαθητές να μάθουν να μαθαίνουν». Όπως έχουν αποδείξει οι Brown et al (1983), η χρήση στρατηγικών

καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα της διαδικασίας μάθησης μιας δεύτερης/ ξένης γλώσσας.

Κατά καιρούς προτάθηκαν διαφορετικές ταξινομήσεις των στρατηγικών εκμάθησης (Rubin 1989, O' Malley & Chamot 1990, Oxford 1990). Στην παρούσα μελέτη υιοθετήθηκε η κατηγοριοποίηση των O' Malley και Chamot (1990), δεδομένου ότι ενσωματώνει με συνθετικό και συστηματικό τρόπο όλες τις προηγούμενες. Οι O' Malley και Chamot διακρίνουν τις στρατηγικές σε μεταγνωστικές, γνωστικές και κοινωνικοσυναισθηματικές.

Ένας μεγάλος αριθμός παραγόντων όπως, μεταξύ άλλων, το στυλ εκμάθησης (Witkins & al 1971, Naiman & al 1978, Willing 1988, Oxford 1990), η εσωστρέφεια ή εξωστρέφεια του χαρακτήρα (Oxford 1989, Skehan 1989), η ηλικία (Wong-Fillmore 1979, Chesterfield & Chesterfield 1985), το φύλο (Politzer 1983, Oxford 1989, Oxford & Nyikos 1989), η χώρα προέλευσης και η μητρική γλώσσα (Willing 1988, Politzer & McGroarty 1985), η επίδοση του μαθητή (Bialystok 1981, Chamot & al 1987, Oxford 1990) η μέθοδος διδασκαλίας (O' Malley & al 1985, McGroarty 1987, Oxford & Nyikos 1989), το κίνητρο (Bialystok 1981, Oxford & Nyikos 1989) φαίνεται να επηρεάζουν τη χρήση ή μη στρατηγικών κατά τη διαδικασία εκμάθησης της δεύτερης/ ξένης γλώσσας ή την προτίμηση προς κάποιο από τα είδη στρατηγικών.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η καταγραφή των στρατηγικών εκμάθησης που χρησιμοποιούν παιδιά μεταναστών κατά την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, προκειμένου να σχεδιαστεί ένα πρόγραμμα παρέμβασης για την καλλιέργεια στρατηγικής εκμάθησης της ελληνικής. Διερευνήθηκε, επίσης, η σχέση του φύλου, της ηλικίας και της επίδοσης των μαθητών με τη χρήση ή την προτίμηση συγκεκριμένων στρατηγικών.

2. Μέθοδος

Δείγμα

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα Ιανουάριος-Απρίλιος 2002 στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Πολίχνης Θεσσαλονίκης. Το δείγμα αποτέλεσαν 35 μαθητές δημοτικού (15 αγόρια και 20 κορίτσια) της 3^{ης}, 4^{ης}, 5^{ης} και 6^{ης} τάξης, ηλικίας 8-12 ετών, τα οποία φοιτούσαν στο συγκεκριμένο σχολείο την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας και είχαν μητρική άλλη γλώσσα πλην της ελληνικής.

Διαδικασία

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου, η δημιουργία του οποίου βασίστηκε σε προηγούμενες έρευνες των Politzer και Mc Groarty 1987, Willing 1988 και Oxford 1990. Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε 39 ερωτήσεις κλειστού τύπου, που ακολουθούν την τυπολογία στρατηγικών των O' Malley και Chamot 1990 και ανιχνεύουν τη χρήση μεταγνωστικών (ερωτήσεις τύπου Α), γνωστικών (ερωτήσεις τύπου Β) και κοινωνικοσυναισθηματικών στρατηγικών (ερωτήσεις τύπου Γ). Ζητήθηκε από τους μαθητές να σημειώσουν τη συχνότητα χρήσης στρατηγικών σε μια κλίμακα τριών επιλογών (Συχνά, Μερικές Φορές, Σπάνια/ Ποτέ). Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε παρουσία του ερευνητή μέσα στην τάξη.

3. Αποτελέσματα

Πίνακας 1: Απόλυτες και σχετικές τιμές εμφάνισης μεταγνωστικών στρατηγικών

	ΣΥΧΝΑ		ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ		ΣΠΑΝΙΑ / ΠΟΤΕ	
	A.T*	%	A.T	%	A.T	%
A1	10	28,6	11	31,4	14	40,0
A2	15	42,9	14	40,0	6	17,1
A3	28	80,0	4	11,4	3	8,6
A4	24	68,6	7	20,0	4	11,4
A5	9	25,7	18	51,4	8	22,9
A6	10	28,6	9	25,7	16	45,7
A7	16	45,7	11	31,4	8	22,9
A8	20	57,1	6	17,1	9	25,7
A9	12	34,3	13	37,1	10	28,6
A10	8	22,9	17	48,6	10	28,6
A11	10	28,6	7	20,0	18	51,4
A12	15	42,9	10	28,6	10	28,6
A13	15	42,9	13	37,1	7	20,0
M.O		42,2		30,7		27

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 1, οι δημοφιλέστερες μεταγνωστικές στρατηγικές με φθίνουσα σειρά είναι οι εξής: (80%) των παιδιών προσπαθούν συχνά ή πολύ συχνά να βρουν ευκαιρίες να εξασκήσουν τα ελληνικά, το 68,6% αναζητά ευκαιρίες να διαβάσει ελληνικά, το 57,1 % των παιδιών υποστηρίζουν ότι συχνά ή πολύ συχνά ακούν προσεκτικά όταν κάποιος τους μιλάει ελληνικά, το 45,7% του δείγματος δηλώνει ότι συχνά ή πολύ συχνά καταλαβαίνει τα λάθη του στα ελληνικά και προσπαθεί να τα βελτιώσει, το 42,9% του δείγματος ακούει προσεκτικά την προφορά του και προσπαθεί να τη διορθώσει, ελέγχει την πρόοδο εκμάθησης των ελληνικών, και πριν μιλήσει ελληνικά στο τηλέφωνο ή στα μαγαζιά σκέφτεται τι θέλει να πει, το 34,3% προσπαθεί να βρει τρόπους προκειμένου να βελτιώσει την εκμάθηση των ελληνικών του, το 28,6% βλέπει τηλεόραση για να βελτιώσει τα ελληνικά του, ψάχνει να βρει ευκαιρίες να μιλήσει ελληνικά ή όταν διαβάζει ένα κείμενο στα ελληνικά το διαβάζει πρώτα γρήγορα και στη συνέχεια βλέπει τις λεπτομέρειες, το 25,7% προσπαθεί να κατανοήσει τη γενική ιδέα ενός κειμένου πριν χρησιμοποιήσει λεξικό και τέλος το 22,9% οργανώνει τις καθημερινές του δραστηριότητες, ώστε να βρίσκει χρόνο να μελετάει ελληνικά.

* A.T.: απόλυτες τιμές

Πίνακας 2: Απόλυτες και σχετικές τιμές εμφάνισης γνωστικών στρατηγικών

	ΣΥΧΝΑ		ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ		ΣΠΑΝΙΑ /ΠΟΤΕ	
	A.T	%	A.T	%	A.T	%
B1	18	51,4	12	34,3	5	14,3
B2	5	14,3	10	28,6	20	57,1
B3	20	57,1	10	28,6	5	14,3
B4	12	34,3	10	28,6	13	37,1
B5	10	28,6	12	34,3	13	37,1
B6	15	42,9	15	42,9	5	14,3
B7	11	31,4	17	48,6	7	20,0
B8	5	14,3	14	40,0	16	45,7
B9	10	28,6	14	40,0	11	31,4
B10	7	20,0	13	37,1	15	42,9
B11	2	5,7	9	25,7	24	68,6
B12	7	20,0	6	17,1	22	62,9
B13	8	22,9	19	54,3	8	22,9
B14	9	25,7	13	37,1	13	37,1
B15	10	28,6	13	37,1	12	34,3
B16	8	22,9	9	25,7	18	51,4
M.O		28,5		35		36,9

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2, το ποσοστό παιδιών που συχνά χρησιμοποιούν γνωστικές στρατηγικές είναι χαμηλότερο από εκείνο των παιδιών που συχνά χρησιμοποιούν μεταγνωστικές. Πιο συγκεκριμένα, το 57,1 του δείγματος συχνά μιλούν στο εαυτό τους ελληνικά, το (51,4 %) συχνά ή πολύ συχνά απαντούν με το μυαλό τους σιωπηλά στις ερωτήσεις του δασκάλου ακόμη και όταν δεν τους ρωτά, το 42,9% όταν ψάχνει μια λέξη στο λεξικό διαβάζει και τα παραδείγματα, το 34,3% συνδυάζει αυτά που ήδη ξέρει με τις καινούριες λέξεις που μαθαίνει στα ελληνικά, το 31,4% μαντεύει τη σημασία μιας λέξης από το υπόλοιπο της φράσης, το 28,6%, κάνει συχνά επανάληψη των ελληνικών ή χρησιμοποιεί τις καινούριες λέξεις μέσα σε φράσεις για να τις θυμάται, το 20% ψάχνει να βρει στη γλώσσα του λέξεις που να μοιάζουν με τις ελληνικές και τέλος το 14,3 όταν μαθαίνει καινούριες λέξεις τις επαναλαμβάνει στον εαυτό του φωναχτά.

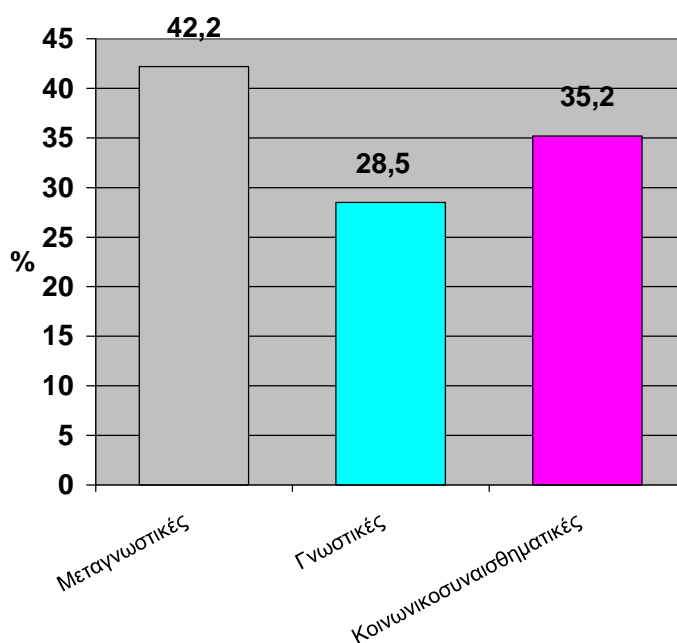
Πίνακας 3 : Απόλυτες και σχετικές τιμές εμφάνισης των κοινωνικοσυναισθηματικών στρατηγικών

	ΣΥΧΝΑ		ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ		ΣΠΑΝΙΑ / ΠΟΤΕ	
	A.T	%	A.T	%	A.T	%
Γ1	18	51,4	8	22,9	9	25,7
Γ2	11	31,4	9	25,7	15	42,9
Γ3	6	17,1	16	45,7	13	37,1
Γ4	19	54,3	2	5,7	14	40,0
Γ5	4	11,4	9	25,7	22	62,9
Γ6	3	8,6	11	31,4	21	60,0
Γ7	7	20,0	6	17,1	21	60,0
Γ8	9	25,7	9	25,7	17	48,6
Γ9	33	94,3	1	2,9	1	2,9
Γ10	13	37,1	7	20,0	15	42,9
M.O		35,2		22,2		42,3

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 3, το ποσοστό των παιδιών που συχνά χρησιμοποιούν κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές είναι μικρότερο από εκείνο των παιδιών που χρησιμοποιούν μεταγνωστικές στρατηγικές και μεγαλύτερο από εκείνο των παιδιών που χρησιμοποιούν γνωστικές στρατηγικές. Η κοινωνικοσυναισθηματική στρατηγική που εμφανίζει τη μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης είναι η εξάσκηση των ελληνικών μέσα από συνομιλία με συμμαθητές (94,3 %), το 54,3% του δείγματος συχνά προσπαθεί να μιλήσει όπως οι Έλληνες, το 51,4% όταν δεν καταλαβαίνει αυτό που του λέει ο δάσκαλος του ζητά να το ξαναπει ή να το εξηγήσει, το 44,3% μιλά ελληνικά με τους συμμαθητές του, το 37,1 των παιδιών κάνουν ερωτήσεις στους έλληνες φίλους του και αρχίζουν συζητήσεις μαζί τους για να μάθουν πιο γρήγορα ελληνικά, το 31,4% όταν δεν γνωρίζει πώς να μεταφράσει μια λέξη ζητά βοήθεια από ένα φίλο του έλληνα, το 25% όταν δεν καταλαβαίνει έναν έλληνα που του μιλά του ζητά να μιλά πιο αργά ή να ξαναπει ότι είπε, το 20% των παιδιών ζητούν από τους έλληνες φίλους τους να τους διορθώνουν, το 17,1% όταν δεν είναι σίγουρο ότι αυτό που είπε είναι σωστό ζητά από το συνομιλητή του να του το πει, το 11,1% προσπαθεί να χαλαρώσει όταν φοβάται να μιλήσει ελληνικά και το 8,6% των παιδιών συζητούν με τους φίλους τους για τις δυσκολίες που συναντούν στα ελληνικά.

Η σύγκριση των Πινάκων 1, 2 και 3, καθώς και το γράφημα 1 δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (42,2%) που δηλώνει ότι κάνει συχνά χρήση κάποιου είδους στρατηγικών χρησιμοποιεί κυρίως μεταγνωστικές στρατηγικές, ενώ έπονται οι κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές (35,2%) και τέλος οι γνωστικές (28,5%).

Γράφημα 1: Ποσοστό χρήσης μεταγνωστικών, γνωστικών, κοιν/ συναισθηματικών στρατηγικών

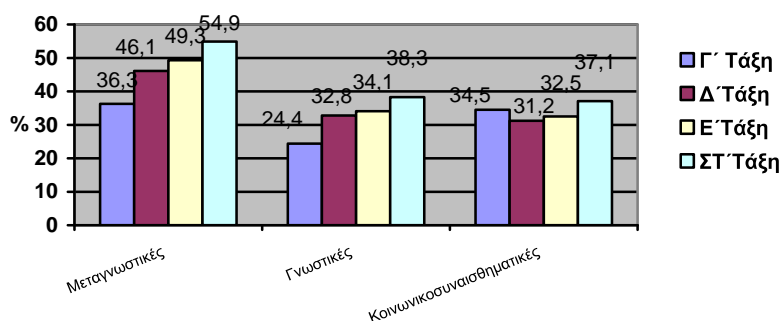

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 4 και το Γράφημα 2 το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών που δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν συχνά και τα τρία είδη στρατηγικής ανήκουν στον πληθυσμό της στ' τάξης, ενώ το μικρότερο ποσοστό στον πληθυσμό της γ' τάξης με εξαίρεση τις κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές τις οποίες οι μαθητές της γ' τάξης δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν πιο συχνά από τους μαθητές της δ' και ε' τάξης. Τα παιδιά και των τεσσάρων τάξεων προτιμούν τις μεταγνωστικές στρατηγικές (βλ. και σύγκριση Πινάκων 1-3).

Πίνακας 4: Σχετικές τιμές (%) της κατανομής χρήσης στρατηγικών στις 4 τάξεις.

	Μεταγνωστικές στρατηγικές	Γνωστικές στρατηγικές	Κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές
Γ' Τάξη	36,3	24,4	34,5
Δ' Τάξη	46,1	32,8	31,2
Ε' Τάξη	49,3	34,1	32,5
ΣΤ' Τάξη	54,9	38,3	37,1

Γράφημα 2: Γραφική παράσταση των ποσοστών επιλογής χρήσης στρατηγικών στις 4 τάξεις

Πίνακας 5: Σχετικές τιμές (%) της χρήσης στρατηγικών από αγόρια και κορίτσια.

	Μεταγνωστικές στρατηγικές	Γνωστικές στρατηγικές	Κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές
ΑΓΟΡΙΑ	45,2	32,5	38
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	38,5	25	28

Ο Πίνακας 5 δείχνει πως τα αγόρια του δείγματος χρησιμοποιούν συχνότερα στρατηγικές εκμάθησης από ό,τι τα κορίτσια, ενώ και τα δύο φύλα προτιμούν κυρίως μεταγνωστικές στρατηγικές (βλ. σύγκριση Πινάκων 1-3 και Πίνακα 4).

Πίνακας 6: Σχετικές τιμές (%) της χρήσης στρατηγικών ανάλογα με τη σχολική επίδοση.

	Μεταγνωστικές στρατηγικές	Γνωστικές στρατηγικές	Κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές
A	21	13,9	18,6
B	8,5	7,5	7,7
Γ	8,2	6,6	10

Τέλος, όπως δείχνει ο Πίνακας 6, το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών που δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν συχνά και τα τρία είδη στρατηγικών έχουν βαθμό Α', ενώ το μικρότερο ποσοστό έχει βαθμό Γ' με εξαίρεση τις κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές.

4. Συζήτηση

Ένας από τους βασικούς σκοπούς της πιλοτικής αυτής έρευνας ήταν να διερευνήσει τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν μαθητές που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, προκειμένου να σχεδιαστεί ένα πρόγραμμα στρατηγικής εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων διαπιστώθηκε ότι οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενες στρατηγικές είναι η εξάσκηση των ελληνικών μέσα από συνομιλία με συμμαθητές (94,3%) καθώς και η αναζήτηση ευκαιριών για εξάσκηση των ελληνικών (80%) ή για διάβασμα ελληνικών κειμένων (68,6%). Οι τρεις πρώτες αυτές επιλογές εμφανίζουν μια συνέπεια, εφόσον οι μαθητές εξασκούν τα ελληνικά τους συνομιλώντας με συμμαθητές (κοινωνικοσυναισθηματική στρατηγική), επειδή πιστεύουν πως η εξάσκηση μέσα από τη χρήση σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας τους βοηθά να μάθουν γρηγορότερα. Γι' αυτό εξάλλου αναζητούν διαρκώς ευκαιρίες να εξασκήσουν την ελληνική (μεταγνωστική στρατηγική) στον προφορικό ή το γραπτό λόγο. Προηγούμενες έρευνες (Bialystok 1981, Politzer & McGroarty 1985) έδειξαν ότι η χρήση των συγκεκριμένων στρατηγικών σχετίζεται με την αποτελεσματικότερη εκμάθηση και χρήση της γλώσσας.

Η παρούσα έρευνα έδειξε, επίσης, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος χρησιμοποιεί κυρίως μεταγνωστικές στρατηγικές (42,2%), έπειτα κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές (35,2%) και τέλος γνωστικές στρατηγικές (28,5%). Το εύρημα αυτό μοιάζει εκ πρώτης να μην συμφωνεί με προηγούμενες έρευνες (Wong & Fillmore 1976, 1979, Chesterfield & Chesterfield

1985, Σφυρόερα & Παπαδοπούλου 2002), οι οποίες υποστηρίζουν ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν κυρίως κοινωνικοσυναισθηματικές και γνωστικές στρατηγικές και λιγότερο μεταγνωστικές στρατηγικές. Οι Chesterfield και Chesterfield (1985) παρατηρούν, ωστόσο, ότι καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν αποκτούν ολοένα και περισσότερο μεταγνωστικές δεξιότητες και στρατηγικές. Ας σημειωθεί ότι οι παραπάνω ερευνητές μελέτησαν τη χρήση στρατηγικών από παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Η συχνότερη χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών από τα παιδιά της παρούσας έρευνας θα μπορούσε να ερμηνευτεί από το γεγονός ότι το δείγμα αποτελούσαν μαθητές που φοιτούσαν στις τέσσερις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου, οπότε συγκεκριμένες μεταγνωστικές και μεταγλωσσικές δεξιότητες έχουν ήδη αναπτυχθεί στα παιδιά αυτά. Εξάλλου όλοι οι μαθητές του δείγματος ήταν δίγλωσσοι και όπως παρατηρεί ο Vygotsky (1988) οι δίγλωσσοι μαθητές εμφανίζουν μεγαλύτερη μεταγνωστική ικανότητα από ό,τι οι μονόγλωσσοι, εφόσον γνωρίζουν δύο γλωσσικά συστήματα και έχουν τη δυνατότητα να σκέφτονται και να σχολιάζουν αφαιρετικά το ένα στηριζόμενοι στο άλλο.

Ως προς τον παράγοντα 'ηλικία', η έρευνα έδειξε ότι η χρήση των μεταγνωστικών και γνωστικών στρατηγικών αυξάνει όσο αυξάνει η ηλικία. Το εύρημα αυτό συμφωνεί με προηγούμενες έρευνες των Chamot et al (1987) που βρήκαν ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία μαθητές αναφέρουν ότι χρησιμοποιούν κατά την εκμάθηση της δεύτερης ή ξένης γλώσσας περισσότερες στρατηγικές απ' ό,τι οι μικρότεροι. Δεν ισχύει, ωστόσο, το ίδιο και με τις κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές, εφόσον η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι οι μαθητές της γ' τάξης δηλώνουν ότι τις χρησιμοποιούν πιο συχνά από τους μαθητές της δ' και της ε'. Το εύρημα αυτό ερμηνεύεται αν αναλογιστεί κανείς πως οι κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές αποτελούν τον απλούστερο τύπο στρατηγικών και γι' αυτό χρησιμοποιούνται συχνά από μαθητές μικρότερων τάξεων. Εξάλλου κάτι τέτοιο επιβεβαιώνεται και από προηγούμενες έρευνες (Wong & Fillmore 1976, 1979, Chesterfield & Chesterfield 1985) που έχουν δείξει ότι μαθητές μικρότερων τάξεων χρησιμοποιούν περισσότερο συχνά κοινωνικοσυναισθηματικές στρατηγικές. Γενικά, όπως έχουν δείξει και οι Brown et al (1983), τα μεγαλύτερα παιδιά εμφανίζονται να μαθαίνουν τη δεύτερη/ ξένη γλώσσα με στρατηγικότερο τρόπο, ενώ παράλληλα ο κατάλογος στρατηγικών που χρησιμοποιούν διευρύνεται ολοένα καθώς ωριμάζουν. Τα μικρότερα παιδιά, από την άλλη πλευρά, ξεκινούν με απλούστερες στρατηγικές και με την αύξηση της ηλικίας καταλήγουν να χρησιμοποιούν περισσότερες και συνθετότερες στρατηγικές.

Ως προς τον παράγοντα 'φύλο', τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα αγόρια δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν περισσότερο συχνά και τα τρία είδη στρατηγικών από ό,τι τα κορίτσια. Κάτι τέτοιο έρχεται, φαινομενικά τουλάχιστον, σε αντίθεση με προηγούμενες έρευνες (Ehrman & Oxford 1989, Oxford & Nyikos 1989) που βρήκαν ότι τα κορίτσια καταφεύγουν πολύ πιο συχνά στη χρήση πολύ περισσότερων στρατηγικών απ' ό,τι τα αγόρια. Οι συγκεκριμένες έρευνες, ωστόσο, μελέτησαν τη χρήση στρατηγικών κατά την επίλυση συγκεκριμένων γλωσσικών ασκήσεων, ενώ στην παρούσα έρευνα διερευνήθηκαν οι στρατηγικές που δηλώνουν οι μαθητές ότι χρησιμοποιούν. Το αποτέλεσμα που βρέθηκε θα μπορούσε, ενδεχομένως, να ερμηνευτεί από τη γενικότερη στάση των αγοριών που εμφανίζονται να προβάλλουν σε μεγάλο βαθμό τις ικανότητές τους σε αντίθεση με αυτή των κοριτσιών που φαίνεται να είναι περισσότερο

διστακτικές και συνεσταλμένες (Eakins B.W, & Eakins R.G, 1978). Βέβαια, το εύρημα αυτό πιθανόν να οφείλεται και σε ιδιομορφία του δείγματος.

Τέλος, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι μαθητές με βαθμό Α' δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν περισσότερο συχνά και τα τρία είδη στρατηγικών απ' ό,τι οι μαθητές με βαθμό Β και Γ. Κάτι τέτοιο συμφωνεί με προηγούμενες έρευνες των Chamot και συνεργατών (1987) που βρήκαν ότι οι καλύτεροι μαθητές χρησιμοποιούν αφενός πιο συχνά αφετέρου περισσότερες στρατηγικές από τους μαθητές με χαμηλό βαθμό.

5. Προτάσεις

Πριν το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματος στρατηγικής εκμάθησης της ελληνικής, μένει να διερευνηθεί σε έρευνα με μεγαλύτερο και αντιπροσωπευτικότερο δείγμα:

- Αν οι μαθητές χρησιμοποιούν στην πράξη τις στρατηγικές που δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν στο ερωτηματολόγιο.
- Αν τα αγόρια χρησιμοποιούν πράγματι στην πράξη περισσότερες στρατηγικές από τα κορίτσια.
- Πώς σχετίζεται ο παράγοντας φύλο με τον παράγοντα ηλικία, ως προς τη χρήση στρατηγικών, προκειμένου να διαπιστωθούν οι επιλογές αγοριών-κοριτσιών στις τέσσερις τάξεις.
- Ποιες στρατηγικές συνδέονται στενότερα με την αποτελεσματικότερη εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης.

Βιβλιογραφία

- Brown et al, 1983. «Learning, remembering and understanding». *Carmichael's Manual of Child Psychology* 3. 77-166. New York: Wiley.
- Bialystok, E, 1981. «The role of conscious strategies in second language proficiency». *Modern Language Journal* 65. 24-35.
- Chamot, A & al, 1987. *A Study of Learning Strategies in Foreign Language Instruction: First Year Report*. Rosslyn, Va., Interstate Research Associates.
- Chesterfield, R, & Chesterfield, K, 1985. «Natural order in children's use of second language learning strategies». *Applied Linguistics* 6.1. 45-59.
- Cohen, A, 1998. *Strategies in Learning and Using a Second Language*. London: Longman.
- Eakins B.W, & Eakins R.G, 1978. *Sex differences in human communication*. Boston: Houghton Mifflin company.
- Ehrman, M & Oxford, R, 1989. «Effects of sex differences, career choice, and psychological types on adult second language learning strategies». *Modern Language Journal* 73.1. 1-13.
- Mc Groarty, M, 1987. «Patterns of persistent second language learners: Elementary Spanish». *Proceedings of the annual reunion of Teachers of English to Speakers of Other Languages*, Miami.
- Naiman & al, 1978. *The Good Language Learner*. Research Studies in Education 7, Toronto.

- O' Malley, J. & Chamot, A. U, 1990. *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: C.U.P.
- O' Malley & al, 1985. «Learning strategies used by beginning and intermediate ESL students». *TESOL Quarterly* 19.3. 557-584.
- Oxford, R, 1989. «Use of language learning strategies: a synthesis of studies with implications for strategy training». *System* 17.2. 235-247.
- Oxford, R, 1990. *Language Learning Strategies : What every Teacher Should Know*. New York: Newbury House Publishers.
- Oxford, R, & M, Nyikos, 1989. «Variables affecting choice of language learning strategies by university students». *Modern Language Journal* 73.3. 291-300.
- Politzer, R, 1983. «An exploratory study of self-reported language learning behaviours and their relation to achievement». *Studies in Second Language Acquisition* 6.1. 54-68.
- Politzer, R, & Mc Groarty, R, 1985. «An exploratory study of learning behaviours and their relationship to gains in linguistic and communicative competence». *TESOL Quarterly* 19.1. 103-123.
- Rubin, J, 1975. «What the good language learner can teach us». *TESOL Quarterly* 9.1. 41-51.
- Rubin, J, 1989. «How learner strategies can inform language teaching». *Proceedings of LULTAC*, Institute of Language in Education, Department of Education, Hong Kong.
- Skehan, P, 1989. *Individual Differences in Second Language Learning*. London: Edward Arnold.
- Stern, H. H, 1975. «What can we learn from the good language learner?». *Revue canadienne des langues vivantes* 31. 304-318.
- Σφυρόερα, Μ. & Παπαδοπούλου, Ν, 2002. «Στρατηγικές εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας από μουσουλμανόπαιδες προσχολικής ηλικίας». *Ψυχοπαιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας*, Τόμος Β, Ρέθυμνο. 849-859.
- Wenden, A. L, 1991. *Learner Strategies for Learner Autonomy*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Willing, K, 1988. *Learning Styles in Adult Migrant Education*. Adelaide, South Australia: National Curriculum Resource Center.
- Witkins & al, 1971. *A annual for the Embedded Figures Test*. Palo Alto: California Consulting Psychology Press.
- Wond-Filmore, L, 1976. *The Second Time Around: Cognitive and Social Strategies in Second Language Acquisition*. Unpublished PhD Dissertation. University of Stanford.
- Wong-Fillmore, L, 1979. «Individual Differences in Second Language Acquisition». *Individual Differences in Language Ability and Language Behaviour*, C. Fillmore & al (eds), New York: Academic Press.
- Vygotsky, L, 1988. *Γλώσσα και Σκέψη*. Αθήνα: Γνώση.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.